

۲۰۹۰۱۸۵

اصول و مبانی تجزیه و تحلیل اطلاعاتی

دکتر محمدتقی تقوی فرد

(عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

دکتر محمدجواد جمشیدی

(عضو هیات علمی دانشگاه رازی)

سرشناسه	۱	تقوی فرد، محمد - جمشیدی، محمدجواد ۱۳۵۰
عنوان و نام پدیدآور	۲	اصول و مباحث حریم خصوصی اطلاعاتی / محمدجواد جمشیدی
مشخصات نشر	۳	تهران: چراغ دانش، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	۴	۱۹۰ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م
شابک	۵	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۱۴۴-۶
وضعیت فهرست نویسی	۶	فیبیا
موضوع	۷	مبادله اطلاعات الکترونیکی -- تدابیر ایمنی
موضوع	۸	Electronic data interchange -- Security measures
موضوع	۹	مبادله اطلاعات الکترونیکی -- قوانین و مقررات
ژانر	۱۰	-- Law and legislation Electronic data interchange
موضوع	۱۱	حریم شخصی -- قوانین و مقررات
موضوع	۱۲	Privacy -- *Law and legislation
موضوع	۱۳	حریم شخصی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	۱۴	Privacy -- *Law and legislation -- Iran
موضوع	۱۵	حق صیانت از حریم شخصی
موضوع	۱۶	Privacy, Right of
موضوع	۱۷	حق صیانت از حریم شخصی -- ایران
موضوع	۱۸	Privacy, Right of -- Iran
رده بندی کنگره	۱۹	HF۵۲۸/۱۳۹۶۳۳/۵۵۲۸ ج۸/ف
رده بندی دیویی	۲۰	۵۲۶ ۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۱	۳۱

شناسنامه

عنوان کتاب: اصول و مباحث حریم خصوصی اطلاعات

مؤلف: دکتر محمد تقوی فرد - دکتر محمدجواد جمشیدی

ناشر: انتشارات چراغ دانش

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: رقعی/ ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۱۴۴-۶

کد کتاب: ۴۴۷

www.gheraghdanesh.com

چراغ دانش را در گوگل جستجو کنید

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی

پلاک ۴، طبقه ۳ و ۶ واحد ۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۸۸۸۴۴۹۱۶ - ۸۸۳۲۷۲۵۱ ۰۲۱

حق چاپ برای انتشارات چراغ دانش محفوظ است. هر گونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی

و...) از این اثر بدون اخذ مجوز کتبی از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

۷.....	دیباجه
۱۱.....	فصل اول: مفاهیم اولیه
۱۳.....	مقدمه
۱۴.....	تعریف حریم خصوصی
۱۴.....	الف) مفهوم لغوی حریم خصوصی
۱۵.....	ب) مفهوم کاربردی حریم خصوصی
۱۷.....	بعد حریم خصوصی
۱۷.....	الف) حریم خصوصی مکانی
۱۸.....	ب) حریم خصوصی جسمانی
۱۸.....	ج) حریم خصوصی عینی
۱۹.....	د) حریم خصوصی انفرادی
۱۹.....	ه) حریم ارتباطات شخصی (حریم خصوصی ارتباطاتی)
۲۰.....	و) حریم لوازم شخصی
۲۰.....	ز) حریم خصوصی سازمانی
۲۱.....	ح) حریم خصوصی اطلاعاتی
۲۱.....	تعریف حریم خصوصی اطلاعاتی
۲۷.....	تاریخچه حریم خصوصی اطلاعاتی
۲۹.....	حریم خصوصی اطلاعاتی و امنیت اطلاعات
۳۴.....	حریم خصوصی اطلاعاتی و دولت الکترونیک
۴۴.....	حریم خصوصی اطلاعاتی و منافع عمومی
۴۷.....	حریم خصوصی اطلاعاتی و آزادی اطلاعات
۵۱.....	حریم خصوصی اطلاعاتی و حق دسترسی به اطلاعات
۵۳.....	فصل دوم: اصول حاکم بر حریم خصوصی اطلاعاتی
۵۵.....	مقدمه
۵۶.....	اصول HEW
۵۷.....	اصول OECD

۶۰	 اصول APEC
۶۳	 اصول بندرگاه ایمن
۶۵	 اصول دیگر
۶۷	 فصل سوم: گونه شناسی حریم خصوصی اطلاعاتی
۶۹	 مقدمه
۶۹	 ویکردهای جهانی پیرامون حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی شهروندان
۷۵	 ارزش‌شناسی حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی شهروندان
۷۵	 الف) مدل خود تنظیمی حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی
۷۷	 ب) مدل جامع نگر حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی
۸۳	 فصل چهارم: حریم خصوصی اطلاعاتی از منظر قوانین بین‌المللی و ملی ...
۸۵	 مقدمه
۸۶	 حفظ حریم خصوصی شهروندان در قوانین بین‌المللی
۸۶	 ۱. قوانین عام
۸۷	 الف) اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸) دسامبر
۸۸	 ب) کنوانسیون اروپایی حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی (۴ نوامبر ۱۹۵۰)
۸۸	 ج) عهدنامه بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۶ دسامبر ۱۹۶۶)
۸۹	 د) اعلامیه تهران یا کنفرانس بین‌المللی حقوق بشر (۱۳ می ۱۹۶۸)
۸۹	 ه) کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر (۲۲ نوامبر ۱۹۶۶)
۹۰	 و) کنفرانس حقوق‌دانان نیروژ (۴ فوریه ۱۹۷۷)
۹۱	 ز) کنوانسیون حقوق کودک (۲۰ نوامبر ۱۹۸۹)
۹۱	 ح- اعلامیه اسلامی حقوق بشر قاهره (۵ آگوست ۱۹۹۰)
۹۲	 ۲. قوانین خاص
۹۲	 الف) اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل (بازبینی در سال ۲۰۱۳)
۹۳	 ب) راهنمای حفاظت از داده اتحادیه اروپا (۱۹۹۵)
۹۵	 بررسی قوانین حمایت از حریم خصوصی اطلاعاتی در کشورهای منتخب
۹۵	 کره جنوبی
۱۰۰	 فرانسه

۱۰۸	 انگلستان
۱۱۳	 کانادا
۱۲۳	 اسپانیا
۱۲۸	 نروژ
۱۳۵	 سوئد
۱۴۱	 آلمان
۱۴۶	 ایرلند
۱۵۱	 ایتالیا
۱۵۵	 بلژیک
۱۶۰	 حریم خصوصی اطلاعاتی شهروندان در قوانین ایران
۱۶۰	 الف) قوانین عام
۱۶۲	 ب) قوانین خاص
۱۶۵	 جمع بندی
۱۶۷	 کتابنامه

دیباچه

در عصر انفجار اطلاعات، فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی توانسته‌اند زندگی انسان‌ها را از جنبه‌های مختلفی تحت تأثیر قرار دهند. تسهیل و تسریع ارتباطات، افزایش سرعت کارها، افزایش آگاهی عمومی، بهبود فرایندهای سازمانی، ایجاد امکان به اشتراک‌گذاری اطلاعات و دانش میان افراد، حذف محدودیت‌های جغرافیایی، به وجود آمدن امکان دسترسی مناطق محروم به خدمات درمانی، بهداشتی و آموزشی به‌صورت الکترونیکی، ارتقای خدمات دولتی، دموکراسی الکترونیکی، شفافیت بیشتر فرایندهای دولتی، پشتیبانی از تصمیم‌گیری‌های پیچیده مدیران، ایجاد مشاغل جدید، نوآوری طراحی، تولید و تحویل کالاها و خدمات و مسائلی از این دست همگی جزء مزایای فناوری اطلاعات و ارتباطات محسوب می‌شود؛ اما هر یک از این مزایا به‌طور جداگانه در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات همه‌گیرتر شده است، دیوای‌های پیرامون زندگی شهروندان را شفاف و شفاف‌تر ساخته است. امروزه که شهروندان در طول شبانه‌روز مدت زمان بیشتری را در دنیای مجازی سپری می‌کنند و به‌تبع آن میزان اطلاعاتی که از آن‌ها در وب‌گاه‌ها، وبلاگ‌ها، شبکه‌های اینترنتی، شبکه‌های اجتماعی و غیره خودآگاه یا ناخودآگاه به اشتراک گذاشته می‌شود، بیشتر و بیشتر می‌شود. این موضوع باعث شده است تا اطلاعات شخصی شهروندان در معرض خطراتی همچون سرقت یا شناسایی توسط افراد یا نهادهای ثالث غیرمجاز قرار گیرد.

سابقه «حریم خصوصی اطلاعاتی» در قوانین بین‌المللی به سالیان اخیر بازمی‌گردد. سازمان ملل متحد در دسامبر ۲۰۱۳ میلادی به اتفاق آراء

رای به گنجاندن حق حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی افراد به عنوان یکی از بندهای حقوق بشر داده است تا انسان ها از حقوق زیر برخوردار شوند: الف) هرگونه ارتباطات آنلاین آن ها مورد احترام قرار گرفته و حفاظت شود؛

ب) از تجاوز به حریم خصوصی آن ها جلوگیری شده و قوانین ملی کشورها با حق حفظ حریم خصوصی آنان سازگاری داشته باشد؛

ج) فرایندها، رویه ها و قوانین نظارت بر انتقال اطلاعات و جمع آوری داده ها، شخصی باید با حق حفظ حریم خصوصی اطلاعاتی افراد تطابق داشته باشد؛

د) مکانیزم های برای اطمینان از شفافیت و مناسب بودن اقدامات دولت ها در نظارت بر انتقال و جمع آوری داده های شخصی افراد به وجود آوید (شیرود، ۲۰۱۳).

هرچند حق داشتن حریم خصوصی، رای شهروندان در بسیاری از قوانین بین المللی ذکر شده و دولت های مختلف موافقت خود را با آن قوانین اعلام کرده اند؛ اما بسیاری از کشورها، حتی آن در قوانین داخلی خود چنین حقی را برای شهروندان خود قائل نیستند.

هرچند آمار دقیقی از تعداد نقض حریم خصوصی اطلاعاتی شهروندان در دنیا در دسترس نیست؛ اما تنها در ایالات متحده آمریکا، سالانه حدوداً ۱۵ میلیون شهروند مورد سرقت اطلاعات شخصی قرار می دهند که ضرر مالی ناشی از آن بیش از ۵۰ میلیارد دلار تخمین زده می شود (داگلاس،^۲

1. Sharwood.

2. Douglas.

۲۰۱۴). همچنین شرکت آی.بی.ام.^۱ اعلام کرده است که در آمریکا، تنها در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۶۸۵۶ کسب و کار تجاری دچار نقض حریم خصوصی اطلاعاتی شده‌اند (خدمات امنیتی آی.بی.ام، ۲۰۱۴^۲). طبق آمار منتشر شده توسط گلوبال نیوز، تنها در سال ۲۰۱۴، اطلاعات حدود ۶۴۰۰ شهروند کانادایی در پایگاه‌های داده دولتی مورد نقض حریم خصوصی اطلاعاتی قرار گرفته است (بوربیسو و لیندل، ۲۰۱۴^۳). چارلز آنگوس^۴ (به نقل از راج، ۲۰۱۳^۵)، مدعی است که در سال ۲۰۱۳ اطلاعات بیش از یک میلیون شهروند کانادایی که توسط سازمان‌های دولتی متعددی نگهداری شده است، مورد سرقت، از بین رفتن یا دسترسی غیرمجاز توسط اشخاص ثالث قرار گرفته است.

با توجه به جدید بودن موضوع و کمبود مبانی نظری، خصوصاً نوشتارهای فارسی در این حوزه، نویسندگان، ششده‌اند تا قدمی در راه توسعه مبانی نظری آن بردارند. این کتاب شامل چهار فصل است. در فصل اول مفاهیم اولیه حریم خصوصی، شامل تعاریف، ابعاد، پیشینه تاریخی، ارتباط حریم خصوصی با امنیت اطلاعات، دولت الکترونیک، منافع عمومی، آزادی اطلاعات و حق دسترسی اطلاعات مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل دوم، اصول حریم خصوصی اطلاعاتی بیان شده‌اند. این اصول شامل اصول OECD، APEC، HEW، بندرگاه ایم و سایر اصول می‌شود. در فصل سوم، رویکردهای جهانی پیرامون مسئله حریم

1. IBM.

2. IBM Security Services.

3. Bourbeau & Lindell.

4. Charles Angos.

5. Raj.

خصوصی اطلاعاتی و نیز گونه شناسی حریم خصوصی اطلاعاتی تشریح شده است.

در فصل چهارم نیز قوانین ملی و بین المللی حفاظت از حریم خصوصی اطلاعاتی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. قوانین ملی در ۱۱ کشور منتخب شامل کشورهای کره جنوبی، فرانسه، انگلستان، کانادا، اسپانیا، نروژ، سوئد، آلمان، ایرلند، ایتالیا و بلژیک است. در این فصل همچنین قوانین عام و خاص در زمینه‌ی حفاظت از حریم خصوصی شهروندان در ایران مورد بررسی قرار گرفته است. امید است کتاب حاضر تواند به باشد راهگشای محققان در حوزه حقوق فناوری اطلاعات بوده باشد.

«و من الله التوفیق»